

Barbara van Beukering

Het jaar waarin ik mijn haar verloor

Memoir

Spectrum

Inhoud

Konijn	13
De Wereld Draait Door	15
Lang blond haar	18
De Kring	20
Henna	24
Boekenbal	27
Die rooie	30
Paulien	32
Boek the party	36
De pil van Drion	39
Parijs	44
Klassenfoto 1981	49
Lockdown 1	51
Friesland	57
Leegte	60
Permanent	63
Jesse	65
Staart	69
Petra	72
Het sexy ding	76
Bandana	79
Sushi in het ziekenhuis	82
Schaamte	85
Kale vader	87

Renesse	90	Yoga	186
Kees	94	Op zoek naar een kapper	188
Rammelen	99	Truffelpasta en wilde eend	191
Medium	101	Trots op een kaal hoofd	195
De buurtkapper	103	Kleinzoon komt	199
Crisisdienst	105	Kogel door de kerk	202
Haarwerk	107	Andre Agassi	205
Laatste adem	110	Oesters en veel wijn	208
Fotoshoot	112	Rick de kapper	213
Babyhaar	114	Geheim	215
Hoed	116	De verhuizing	219
Bastion Hotel	120	Boodschappen	223
Bossche bollen	124	Kerst	225
Big hair	127	Max Nods	228
Hond	129	Betrapt	232
Telefoontje	132	Victoria Hotel	234
Samson	134	Tessa	236
Voicememo	136	Dons	240
Hoop	138	Marc-Marie	244
Boottochtje	140	Epiloog	251
Fokker	143	Dankwoord	253
Verstoppertje	147		
Gezinsman	149		
Gebruiksaanwijzing	151		
Luizen	157		
Het zwarte hoofd	160		
Dansen in de huiskamer	162		
Lockdown II	165		
Lotgenoot	168		
Klassenfoto 2005	174		
Twijfel	176		
Dorpspomp	179		
Nest	182		

Een hele kunst

De kunst van het verliezen valt te leren;
veel dingen lijken zo vol vuur om
weg te raken dat hun verlies ons niet hoeft te deren.

Verlies iets iedere dag. Leer accepteren
de verloren sleutelbos, het slecht bestede uur.
De kunst van het verliezen valt te leren.

Beoefen dan het verder, meer en steeds
sneller kwijtraken van namen en van plaatsen, naar welk
buurland je wilde reizen. Niets van dit alles zal je deren.

Ik verloor moeders horloge. Nog minder te beheren!
Het laatste of het op een na laatste van drie geliefde huizen staat te huur.
De kunst van het verliezen valt te leren.

Twee schitterende steden verdwenen. En meer en
groter streken, twee rivieren, een geliefde schuur.
Ik mis ze, maar het kan me niet meer deren.

– Zelfs als ik jou verlies (je stem gekscherend, bezwerend
is dat geliefd gebaar) zal dit geen leugen zijn. Op den duur
valt de kunst van het verliezen best te leren

al lijkt het (Schrijf op dan!) dat het ons wel degelijk kan deren.

Elizabeth Bishop
(uit: *The Complete Poems 1927-1979*)
Vertaling J. Bernlef

Konijn

Hoewel mijn broertjes een jaar jonger waren dan ik, zag je nauwelijks verschil. Toen ik vier was, en mijn broertjes drie, dachten mensen regelmatig dat we een drieling waren; drie jongetjes. Dat kwam doordat ik net als zij heel kort haar had. Mijn moeder vond dat praktisch, zij hield niet van 'getut' met haar. Mijn vader vond een kort koppie voor zijn enige dochter 'fris' staan. Ikzelf was diep ongelukkig, mijn vriendinnetjes hadden vlechten en staartjes, bijeengebonden door elastiekjes met gekleurde balletjes. Ik voelde me met coupe bloempot geen volwaardig meisje.

Gelukkig had ik een omi in Den Haag die van uiterlijk vertoon hield. Ik logeerde met enige regelmaat bij haar en zij was niet blij met mijn korte haar. Ze kocht dure jurkjes van Oilily voor mij, die ze me beeldig vond staan. Maar om in de Haagse binnenstad of op het Scheveningse strand met haar kleindochter te kunnen pronken, moest ik toch langer haar hebben. In mijn bijzijn hield ze een pleidooi voor lang haar waarna mijn ouders onder druk akkoord gingen. 'Niet heel lang haar,' onderhandelde mijn moeder nog, 'halflang haar.'

Vanaf dat moment mocht ik mijn haar iets laten groeien. Telkens als het mijn schouders had bereikt, werd ik spoorsslags naar de kapper gestuurd. 'Niet alleen de puntjes, haal er maar een flink stuk af,' zei mijn moeder steevast. Ik haatte haar als ze dat zei. Wanneer we bij de kapper vandaan kwamen, was ik altijd ongelukkig. Weer was mijn haar veel korter dan ik wilde, om nog

maar te zwijgen over de pony, die zo kort werd geknipt dat hij bijna samenviel met de haargrens. Maar kennelijk was ik niet de enige die ongelukkig was, mijn ouders vonden mijn halflange haar maar niks.

Toen ik op zevenjarige leeftijd zei dat ik zo ontzettend graag een konijn wilde hebben, greep mijn vader zijn kans: 'Jij krijgt van mij een konijn als je naar de kapper gaat en weer lekker een fris kort koppie laat knippen.' Een duivels dilemma. Dagenlang heb ik gewikt en gewogen. Maar de wens een konijn te bezitten was dermate sterk dat ik uiteindelijk instemde.

Mijn vader timmerde een prachtig konijnenhok, met een binnenhok en een buitenren, dat als een langwerpige driehoek op het gras kon staan. Op de dag dat het konijn zou komen, ging ik met mijn moeder en broertjes naar de kapper. 'Alle drie lekker kort,' zei mijn moeder dit keer vrolijk. Ik zat in de stoel en probeerde niet naar de kapper in de spiegel te kijken, maar aan mijn konijn te denken. Ik zou haar heel veel knuffelen zodat ze heel tam zou worden. Misschien kon ik haar dan vrij rond laten lopen door mijn slaapkamer, of zelfs een keertje mee naar school nemen. Mijn vader kwam die avond thuis met het konijn, een wit pluizig beestje met rode oogjes. Ik was op slag verliefd, en noemde haar Stampertje.

De volgende dag moest ik sigaretten halen voor mijn moeder, twee pakjes Camel filter. Toen ik aan de beurt was, zei de sigarenboer achter de toonbank: 'Jongeman, wat zal het zijn?'

Die avond kroop ik zelf in het konijnhok. Terwijl de tranen over mijn wangen liepen, pakte ik het konijntje in mijn armen. Nooit zou ik meer naar de kapper gaan, besloot ik.

De Wereld Draait Door

'Je hebt hier een kaal plekje tussen je haar.' Rick, de kapper, drukt met zijn wijsvinger ergens tussen de zij- en achterkant van mijn hoofd. Ik reageer niet op de mededeling, maar praat verder over de uitzending van *De Wereld Draait Door* waar ik over een paar uur te gast ben.

Terwijl hij grote rollers in mijn haar zet, kijk ik naar Rick en mezelf. Ik draag een knalrood pak van LaDress. Ik ben moe, de afgelopen weken heb ik in aanloop naar de boeklancering talloze interviews en fotoshoots gehad. Mijn spiegelbeeld is vrolijk en kleurrijk, de foundation doet z'n best mijn winterse bleekheid en wallen te verbloemen. Ik tetter vrolijk door: 'De andere gasten zijn Natacha Harlequin over de nieuwe Netflix-documentaire *Who killed Malcom X* en Typhoon, die geloof ik een depressie achter de rug heeft. Dat wordt een vrolijke uitzending.'

Ik zit in het televisieprogramma omdat ik een boek heb geschreven over de manier waarop we doodgaan, *Je kunt het maar één keer doen*. Ik interviewde talloze deskundigen die antwoord proberen te geven op mijn vraag waarom de ene mens in blinde paniek sterft terwijl de ander heel berustend het naderende einde tegemoet treedt. Ook sprak ik een tiental nabestaanden over het sterfbed van hun dierbare. Twee van hen vergezelden mij aan tafel om over het onderwerp te praten: Frank Sanders, de man van Jos Brink en Mieke Schaberg, de weduwe van Fokker-directeur Frans Swarttouw.

De uitgeverij sprong een gat in de lucht toen ik vertelde dat ik voor mijn boek een kwartier de tijd zou krijgen. Bij de verschijning van mijn vorige boek had ik er ook aan tafel gezeten en tijdens het programma vlogen de eerste twee drukken erdoorheen via Bol.com.

‘Toch,’ zegt Rick ‘vind ik dat je even door de huisarts naar dat kale plekje moet laten kijken.’ Lichtelijk geërgerd vraag ik wat het dan zou kunnen zijn. Rick pakt de grote ronde spiegel waarmee hij altijd de achterkant van mijn haar toont als het helemaal klaar is. Nu probeert hij me in die spiegel het kale plekje te laten zien. Ik zie niks. Hij duwt met duim en wijsvinger de omliggende haren weg: ‘Kijk, daar.’ Ik zie nog steeds niks. ‘Het zit voor jou op een lastige plek om te zien,’ geeft Rick toe. ‘Het kan een schimmel zijn, dat is met een crèmeje zo te verhelpen. Maar dat moet je wel doen want anders wordt de plek groter.’ Om ervanaf te zijn zeg ik dat ik volgende week langs de huisarts ga. Rick laat het me beloven.

Een uur later sta ik in de visagie en zie in de spiegel Matthijs van Nieuwkerk binnenkomen. ‘Mooi rood is niet lelijk,’ zegt hij terwijl hij mijn rode pak van top tot teen scant. We geven elkaar drie kussen en hij vraagt hoe het met me gaat. Voordat ik kan antwoorden, zegt hij dat hij mijn boek heeft gelezen. Hij had er, moest hij eerlijk toegeven, nogal tegen opgezien want de dood is niet bepaald zijn favoriete onderwerp. Maar het viel mee, hij was er niet zwaarmoedig van geworden en had er ook iets van opgestoken. Hij zegt dat hij zich verheugt op het gesprek aan tafel en verlaat de make-upruimte weer. Ik neem plaats in de linkerstoel, Frank Sanders komt even later naast mij in de rechterstoel zitten.

Na de uitzending is de redacteur heel tevreden. Meestal staat er op vrijdagavonden wat luchtigers op het program, maar ondanks het serieuze onderwerp is het gesprek toch niet te zwaar geweest en is er gelukkig ook nog gelachen. Na één glas wijn verlaat ik de redactieruimte want mijn gezin zit al te wachten in het

nabijgelegen restaurant. Man, zoon, oudste en jongste dochter. De middelste dochter is een van de eigenaren van het restaurant, en zal als ze klaar is met werken ook aanschuiven. We bestellen drie schalen fruits de mer en twee flessen Saint Véran. Milène, founding mother van het restaurant, komt even later met een gigantische bos bloemen aanlopen. ‘Gefeliciteerd met je nieuwe boek, ik heb het al besteld.’

Terwijl mijn uitgehongerde gezinsleden aanvallen op de schalen met kreeft, krab en oesters, zie ik vanuit mijn ooghoek Matthijs van Nieuwkerk het restaurant binnenlopen met in zijn kielzog zijn vrouw en Marc-Marie Huijbregts, vriend en vaste tafelheer. Het drietal eet hier elke vrijdagavond na de uitzending, al vijftien jaar lang. Als ik even later naar de wc ga, loop ik langs hun tafel. ‘Ging hartstikke goed!’ roept Matthijs enthousiast. Ik weet zeker dat hij dat ook zou zeggen als het niet goed was gegaan. ‘Vond ik ook,’ vult Marc-Marie aan. ‘Hoewel mijn moeder al drie jaar kanker had voordat ze overleed, en ze heel openlijk over haar dood sprak, was het moment dat ze stierf toch heel pijnlijk. Echt goed dat je dat boek hebt geschreven.’

De volgende dag word ik wakker met een kater. Het is tien uur als ik in de badkamer van ons huis op de Kloveniersbrugwal sta. Na een paar flinke slokken koud water doe ik mijn lenzen in. Op eens denk ik aan die kale plek. Ik pak de make-upspiegel en houd hem in de lucht aan de achterkant van mijn hoofd. Probeer het plekje in de grote spiegel te zien. Behalve een verwilderde haarbos en een door de drank getekend vrouwengezicht, zie ik niks.

Lang blond haar

Er is een foto van mijn moeder waarop ze als zestienjarig meisje naast een paard staat en halflang blond golvend haar heeft. Ze lacht haar gave witte tanden bloot, ze is een knap meisje. Twee jaar later ontmoette ze mijn vader die zeven jaar ouder was. Op haar trouwfoto heeft mijn moeder, ze is twintig, een kort kapsel. Aan de krullen te zien heeft ze een permanent, maar het kan ook een watergolf voor de gelegenheid zijn geweest. Ze ziet er ouwe-lijk uit voor haar leeftijd, in die tijd transformeerde je als je in het huwelijk trad spoorlags van meisje in vrouw. Vanaf dat moment zei ze aan de telefoon: 'Met mevrouw Van Beukering.' Ze droeg geen broeken meer maar strakke rokken, met bloesjes erop en lage pumps eronder. Als ze met mijn vader op zondagmiddag deftig op landgoed Lauswolt ging lunchen, droeg ze een mantelpakje.

Gedurende onze hele jeugd liet ze haar kapster Janneke twee keer per jaar een permanent zetten. Soms moest ik mee, wat ik heel vervelend vond want het duurde uren. Terwijl Janneke plukje voor plukje het haar om metalen draadrollers vouwde die ze vervolgens met een pin vastzette, stak mijn moeder de ene na de andere sigaret op en vertelde uitgebreid over haar kinderen en onze vakanties. Ik ploegde ondertussen de hele leesmap door. Als ik de kinderbladen uit had, zocht ik in de tijdschriften voor grote mensen naar strips, waarvan *Jan, Jans en de kinderen* in de *Libelle* mijn favoriet was.

Op een avond zat mijn moeder op de rand van het bed van mijn zesjarige broertje Paul. Ze had hem voorgelezen uit *Paulus de Boskabouter* en wilde het licht uitdoen toen Paul vroeg: 'Mama, als jij doodgaat, trouwt papa dan met een andere mevrouw?' Mijn moeder, enigszins overvallen door de vraag, reageerde rustig: 'Ik denk het wel ja. Ik hoop het ook want papa is nog een jonge man.' Waarop mijn broertje zei: 'Zou je hem dan willen vragen of hij een vrouw met heel lang blond haar wil uitzoeken?'

De Kring

Als de wekker om zeven uur gaat, weet ik het meteen: vandaag is de grote dag van de boekpresentatie. De hele dag voel ik me een beetje opgewonden, alsof ik jarig ben. Ik word om vier uur door de medewerkers van de uitgeverij op kunstenaarssociëteit De Kring verwacht, een uur voor aanvang van de borrel.

Als ik kom aanfietsen schrik ik van de levensgrote banner met mijn afbeelding die voor de deur staat. Ideetje van de nieuwe marketingmevrouw die haar ervaring bij Mojo heeft opgedaan. Een paar maanden daarvoor ben ik gefotografeerd voor het omslag van mijn boek. De fotograaf had een windmachine in de studio waardoor mijn haar naar achteren wappert. Ik draag een knalrode jumpsuit en mijn gezicht is bruin omdat ik net terug was van een vakantie met mijn oudste dochter naar Tel Aviv. Nogal een *glamorous* auteursportret voor een boek over sterven. Maar zo uitvergroot op de banner zie ik er goed uit, stel ik tevreden vast.

Om vijf uur loopt de zaal vol, ik heb ruim honderd mensen uitgenodigd. De stemming is opperbest, zeker na het oergeestige welkomstpraatje van de uitgever. Natascha van Weezel draagt een column voor over de dood van haar vader, journalist Max van Weezel. Aansluitend zingt Angela Groothuizen een ontroerend lied over het sterfbed van haar moeder.

Daarna neem ik zelf het woord. Ik vertel over mijn dierbare vriendin Paulien, een van de meelezers van mijn manuscript, die

er vandaag helaas niet bij kan zijn. Drie dagen nadat ik in november het manuscript inleverde, kreeg zij te horen dat ze een zeer progressieve vorm van borstkanker had. En maar vijf procent kans om te overleven. Onmiddellijk startte ze met de zwaarst denkbare behandeling, maar ondanks het bombardement aan chemicaliën wees een scan twee weken geleden uit dat de kanker zich er weinig van had aangetrokken; er waren uitzaaiingen in haar hersenen aangetroffen.

Vorige week lunchte ik met haar in een visrestaurant tegenover de RAI in Amsterdam-Zuid. Onder het mom 'nu kan het nog' bestelde ze oesters en rosé. Ze vertelde dat ze binnenkort met immunotherapie kon beginnen als rekmiddel, maar als dat niet zou aanslaan, zou 'Cootje om de hoek komen kijken'. Daarmee doelde ze op mijn moeder Cootje, die voor euthanasie had gekozen voordat de darmkanker haar leven tot een lijdensweg zou maken. Terwijl ze druk gebarend met haar slanke armen tegenover mij zat te praten over haar doemscenario, bedacht ik dat ik plotseling in mijn eigen boek terecht was gekomen.

Na mijn verhaal reik ik Hedy d'Ancona het eerste exemplaar van mijn boek uit. Onverwacht houdt ze een speech van twintig minuten, uit haar blote hoofd, razend grappig en supereloquent. De zaal hangt aan haar lippen. Na het applaus spoeden de gasten zich naar de bar om het op een zuipen te zetten. Ikzelf word door de publiciteitsdame van de uitgeverij naar een tafeltje gedirigeerd om te signeren. Op het tafeltje ligt mijn boek in vier hoge stapels opgetast. Vrienden en bekenden staan in de rij om een persoonlijke boodschap in hun boek te laten zetten. Vorige week had ik bedacht te signeren met 'Memonto mori, carpe diem', maar al snel kom ik erachter dat dat te veel tijd in beslag neemt en wordt het 'Voor huppeldepup, liefs, Barbara'. Mijn schoondochter Katinka verschijnt ook voor mijn winkeltje. Als ik zeg dat zij natuurlijk geen boek hoeft te kopen omdat alle kinderen er een van mij krijgen, zegt ze dat ze alleen even dag kwam zeggen. Zij

en Jasper gaan de volgende dag verhuizen en er is nog zoveel te doen dat ze nu al weggaan. Ik vraag of ze er zin in heeft. Ze verhuizen van een bovenwoning in Amstelveen naar een vrijstaand huis met grote tuin aan een watertje in Berkhout, onder de rook van Hoorn. ‘Nee, verschrikkelijk,’ antwoordt Katinka. ‘Ik zie er als een berg tegen op om daar te wonen.’ Ik ben even van mij à propos, een paar maanden geleden waren ze zo verliefd op het huis dat ze twintigduizend euro boven de vraagprijs hebben geboden. Maar er staat een rij mensen ongeduldig met een boek te wachten, dus ik zeg: ‘Sterkte schat, geef Jasper een kus van mij.’

Als ik alle vijftig boeken die op de tafel lagen heb gesigneerd, komt de publiciteitsvrouw naar me toe om te zeggen dat het acht uur is en dat de borrel is afgelopen. Ik kijk voor het eerst om me heen en zie dat het al behoorlijk leeg is. Er staan nog een paar groepjes mensen waarvan ik weet dat zij net als ik hopen dat de avond nog niet is afgelopen. Ik loop naar ze toe en vraag of ze meegaan naar de Kloveniersburgwal om bij mij thuis verder te drinken. Ondanks het feit dat het een doordeweekse dinsdag is, wordt er tot ver na middernacht gedanst in onze huiskamer.

De volgende dag zit ik om tien uur in de wachtkamer bij de huisarts. Met een kater, de tweede in vijf dagen. De dokter die mijn naam roept ken ik niet, het is een invaller. Ik vertel hem dat mijn kapper zag dat ik een kaal plekje op mijn hoofd heb. Hij loopt om de tafel heen, gaat achter mij staan en zoekt met zijn vingers door mijn haar. Hij kan het ook niet vinden. Ik vervloek mijn kapper, wat zit hij nou paniek te zaaien. Na nog wat woelen in mijn haar ziet de arts opeens toch iets. Niet erg opvallend, maar er is inderdaad een plekje waar minder haar groeit.

Hij gaat weer achter zijn bureau zitten en tuurt naar het computerscherm, terwijl ik de titels probeer te lezen van de boeken die achter hem in de kast staan. Na twee minuten zegt hij: ‘Het kan van alles zijn. Iets hormonaals, iets met stress, een schimmel, iets met je schildklier. Maar het kan ook niets zijn of een reactie op

stress. Heb je de laatste tijd last van stress gehad?’ Terwijl ik daarover nadenk, zegt hij: ‘Ik stel voor dat je een bloedonderzoek laat doen, daarmee kunnen we in ieder geval een aantal dingen uitsluiten.’ Hij pakt een formulier waarop hij een aantal vakjes aankruist. ‘Drie dagen nadat je je bloed hebt laten prikken, kun je belen voor de uitslag.’

Omdat ik deze dag toch al had afgeschreven vanwege de voorpelde kater, fiets ik meteen door naar verzorgingshuis de Flesseman, op de hoek van de Kloveniersburgwal en de Nieuwmarkt, om mijn bloed te laten prikken. In de hal zie ik een oude bekende kunstenaar wiens naam me is ontschoten en waarvan ik weet dat die me op deze dag ook niet meer te binnen zal schieten.

De buisjes bloed lopen zo snel vol dat ik vrees dat de medewerker van Atal doorheeft dat ik de avond ervoor veel gedronken heb.

Vrijdagochtend bel ik de huisartsenpraktijk. Marina, de doktersassistente, zegt dat ze de uitslag er even bij zoekt. Als ze even later weer aan de telefoon komt, zegt ze: ‘Er is helemaal niks afwijkends aan je bloed te zien, dus het is allemaal goed.’ Zie je wel.